

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Intervención Familiar na Discapacidade		Código	651516013
Titulación	Mestrado Universitario en Discapacidade e Dependencia (plan 2015)			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	2º cuadrimestre	Primeiro	Optativa	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación			Correo electrónico	
Profesorado	López Larrosa, Silvia		Correo electrónico	silvia.lopez.larrosa@udc.es
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura se ocupa da familia, do impacto da discapacidade e a enfermidade na familia e de cómo abordar a intervención familiar, tanto dende un punto de vista terapéutico como psicoeducativo. Aínda que o alumnado coñecerá técnicas terapéuticas e psicolóxicas, se entenden como ferramentas para a optimización das intervencións nos diferentes ámbitos nos que exercen ou exercerán a súa labor profesional. Esta asignatura contempla a opción semi-presencial. Benvenidos.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	CE1. Ser capaz de integrar o fenómeno da discapacidade e a dependencia dentro da construción social do proceso saúde-enfermidade
A22	CEIP7. Ser capaz de integrar coñecementos avanzados no campo das relacións de familia ante situacións de discapacidade e dependencia.
A23	CEIP8. Capacidade para deseñar e executar proxectos de investigación no ámbito da intervención psicolóxica nas relacións de familia ante situacións de discapacidade e dependencia.
B1	CB6. Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación
B2	CB7. Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en ámbitos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
B7	CG2 Identificar, avaliar e resolver os problemas derivados da presenza de discapacidade e dependencia
B8	CG3 Capacidade para a toma de decisións na resolución de problemas.
B9	CG4 Ser capaz de intervenir na problemática derivada da discapacidade e da dependencia
B10	CG5 Capacidade para integrar coñecementos científicos de carácter avanzado ligados ao ámbito da discapacidade e a dependencia
C1	CT1. Ser capaz de relacionarse de forma eficiente con e dentro do equipo multidisciplinar, intradisciplinar e transdisciplinar.
C2	CT2. Coñecer os recursos sociosanitarios e aprender a utilizalos para elaborar programas de intervención no ámbito da discapacidade e a dependencia
C6	CT6. Valorar críticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas aos que deben enfrontarse
C7	CT7. Ser capaz de valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade?

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

Ser capaz de identificar las variables más relevantes en el entorno familiar de la persona con discapacidad. Capacidad para la implementación de diferentes técnicas y estrategias de mejora de la relación familiar de las personas con discapacidad. Conocimiento del papel de los cuidados profesionales y familiares en la atención de las personas en situación de dependencia. Dominio de los instrumentos y pautas de intervención en la familia de las personas con discapacidad.	AI22	BI1 BI7 BI8 BI9 BI10	C11 C12 C16 C17
CEIP7. Ser capaz de integrar coñecementos avanzados no campo das relacións de familia ante situacións de discapacidade e dependencia.	AI1 AI22		
CG4 Ser capaz de intervir na problemática derivada da discapacidade e da dependencia		BI9	
CEIP8. Capacidade para deseñar e executar proxectos de investigación no ámbito da intervención psicolóxica nas relacións de familia ante situacións de discapacidade e dependencia.	AI1 AI23		
CB7. Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en ámbitos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo		BI2	

Contidos	
Temas	Subtemas
1. La familia: diversidad estructural y procesos familiares	1.1. Concepto de familia 1.2. Tipos de familias 1.3. Implicaciones de la diversidad familiar en la intervención
2. Marcos teóricos en el estudio de la familia y en la intervención familiar	2.1. La teoría evolutiva 2.2. La teoría sistémica 2.3. El modelo ecológico
3. El marco biopsicosocial de la enfermedad y la discapacidad en relación con la familia	3.1. El marco biopsicosocial 3.2. Tipología biopsicosocial de la enfermedad
4. Fases temporales	4.1. Fase de crisis 4.2. Fase crónica 4.3. Transiciones
5. Análisis de la dinámica familiar	5.1. Experiencias multigeneracionales 5.2. Los sistemas de creencias familiares
6. La familia como usuaria de los servicios de salud y de prestación de cuidados	6.1. El modelo de colaboración centrado en la familia 6.2. Acceso a los servicios
7. La pérdida: tipologías y respuesta de la familia	7.1. Pérdida anticipatoria 7.2. Fase terminal 7.3. Intervención en la pérdida
8. La intervención familiar	8.1. El proceso de intervención 8.2. Introducción a la práctica de la intervención sistémica
9. De la terapia a la intervención psicoeducativa	9.1. Grupos multifamiliares 9.2. Terapia familiar psicoeducativa 9.3. Atención a los hermanos de niños especiales

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Proba de resposta múltiple	A1 A22 B2 B10 C2 C6	2	40	42
Simulación	B7 B8 B9 C1	10	4	14
Discusión dirixida	B1 C6	2	2	4
Lecturas	A1 A22	0	49	49

Portafolios do alumno	A1 A23 C7	4	20	24
Sesión maxistral	A1 A22 B1 B10	11	0	11
Actividades iniciais	B1 B8	1	1	2
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba de resposta múltiple	O exame é tipo test con 30 preguntas 3 tres alternativas de resposta na que so unha é a resposta correcta. Restan erros, de modo que, cada dous erros quitan un acerto.
Simulación	O alumnado fará distintas escenificacións de casos propostos por eles/elas e outros propostos pola docente. Se avaliará o seu desempeño como profesionais e como clientes. Ademais, contarán con exemplos de simulacións na plataforma Moodle. En Moodle, igualmente, se inclúe a rúbrica de avaliación do desempeño como profesionais y como membros de unha familia.
Discusión dirixida	Realizarán as lecturas correspondentes á asignatura e que se indican no calendario que se proporciona ó comezar o cuatrimestre. Na clase, se debatirán ideas e conceptos relacionados coas lecturas e se proporcionarán oportunidades de interacción virtual.
Lecturas	Se proporciona a referencia de libros e artigos ou documentos e se indica qué día da semana deberán leelos e se exporán e debatirán na aula. Para a elaboración do portafolio e para a realización do exame, tamén deberán realizar lecturas.
Portafolios do alumno	O portafolios contén o traballo grupal centrado na intervención familiar.
Sesión maxistral	As sesións maxistrais abordarán os contenidos da materia para os que antes o alumnado deberá ter lido o indicado na programación da asignatura.
Actividades iniciais	As actividades iniciais se dedican a introducir a asignatura e a explorar as áreas que desexa traballar o alumnado en xogos de roles, así como as súas áreas de interese dentro da asignatura, as súas expectativas e os seus coñecementos previos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	A atención personalizada se xestiona na aula, cando termina a clase, no despacho da Facultade de Ciencias da Educación P2A8, no despacho de docentes do Máster na Facultade de Fisioterapia, a través do correo electrónico: silvia.lopez.larrosa@udc.es ou por medios virtuais usando a tecnoloxía proporcionada pola UDC.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba de resposta múltiple	A1 A22 B2 B10 C2 C6	El examen es un examen tipo test con tres alternativas de respuesta en la que solo una es la respuesta correcta. Restan errores. Para el examen no se podrá contar con ningún tipo de material.	30
Discusión dirixida	B1 C6	Se tendrá en cuenta la asistencia a todas las clases y la aportación en clase o en entornos virtuales contestando las preguntas o actividades obligatorias y realizando comentarios pertinentes y constructivos y que inviten a la reflexión.	10
Portafolios do alumno	A1 A23 C7	El portafolios incluye las actividades relacionadas con un programa de intervención familiar.	30
Simulación	B7 B8 B9 C1	Se realizarán diversas simulaciones en contextos diferentes y se evaluará la intervención como profesionales y como clientes. Se pretende que todo el alumnado haga al menos una vez de clientes y de profesionales.	30

Observacións avaliación

Alumnado presencial: aquel que asiste ao 80%-100% das horas de clase.

Si se suspende en xunio-xullo, se repetirá aquilo que esté suspenso. Os criterios de avaliación e as dimensións avaliadas serán as mesmas en todas as convocatorias do presente curso académico.

Alumnado semi presencial: deberá asistir a tres clases que se indicarán na planificación da asignatura. A asistencia a estas tres clases (unha inicial e outras dúas cuando se indique) supondrá o 10% da nota. Ademais, nestas clases deberá participar en a lo menos dous simulacións (xogo de roles como profesional e como membro de unha familia). Se avaliará dita participación en xogo de roles, que suporá o 25% da nota. Deberán facer o exame, que será o 45% da nota. Deberán presentar a relación de lecturas, seleccionadas do listado de lecturas que se proporcionará. Isto suporá o 20% da nota. Este será o procedemento de avaliación do alumnado semipresencial en todas as convocatorias do presente curso académico.

O alumnado non asistente porque teña dispensa deberá facer o exame, que suporá o 60% da nota. Unha simulación (20% da nota) e unha relación de lecturas (20%) seleccionadas do listado de lecturas que se proporcionará. Podrán recibir atención personalizada según o demande á docente.

A calificación en todas as convocatorias de este curso dependerá de estes criterios.

Todo o alumnado:

Cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta de plaxio e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Equipo EIF (2008). Manual de instrumentos de evaluación familiar. Madrid: CCS - Harnett y Tierny (2012). Convention of hope. British Journal of Learning Disabilities, 37, 257-264. - López Larrosa, S. y Escudero, V (2003). Familia, evaluación e intervención. Madrid: CCS - Lundebj, H. y Tossebro, J (2008). Exploring the Experiences of ?Not Being Listened To? from the Perspective of Parents with Disabled Children. Scandinavian Journal of learning disabilities - Rivett, M., & Buchmuller, J. (2017). Family Therapy Skills and Techniques in Action. Abingdon, Oxon, UK: Routledge. - Rolland, J.S (2000). Familia, enfermedad y discapacidad. Barcelona: Gedisa - Varela, N. Escudero, V. y López Larrosa, S. (2015). Familias y enfermedad física. Manual de intervención familiar y multifamiliar. Madrid: Grupo 5 - Venero, M. y Rodríguez-Arias, J.L. (2006). Terapia familiar breve.. CCS - Villavicencio, C.E. & López Larrosa, (2020). Ecuadorian mothers of preschool children with and without intellectual disabilities: Individual and family dimensions. . Research in developmental disabilities, 105 - Watzlawick, P., Weakland, J.H., Fisch, R (2012). Cambio: formación y solución de problemas humanos. . Herder - White, M. y Epston, D. (2010, 5ª edición). Medios narrativos para fines terapéuticos. Barcelona: Paidós
Bibliografía complementaria	- Green, S.E., Darling, R.B., y Wilbers, L. (2013). Has the parent experience changed over time? A meta-analysis of qualitative studies of parents of children with disabilities from 1960 to 2012. . Research in Social Science and Disability, 7, 97-168. - López Larrosa, Silvia (2021). Familia y necesidades educativas de los hijos: intervención y reflexiones.. En B. D. Silva, L. S. Almeida, A. Barca, M. Peralbo, & R. Alves (Eds.), Atas do XVI Congreso In - Stewart, L.M., Sellmaier, C., Brannan, A.M. & Brennan, E.M. (2023). Employed Parents of Children with Typical and Exceptional Care Responsibilities: Family Demands and Workplace Supports. Journal of Child and Family Studies (2023) 32:1048?1064 https://doi.org/10.1007/s10826-022-02363-5

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Para axudar a conseguir un entorno inmediato sostible e cumprir os obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos que se realicen en esta materia se presentarán de modo preferente a través da plataforma Moodle, por tanto, non se presentarán impresos.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías